

Virtuele valuta's geen bruikbaar alternatief

Datum 8 mei 2014

Thema Financiële sector

Het is onwaarschijnlijk dat virtuele valuta's zoals de bitcoin op afzienbare termijn een bruikbaar alternatief voor het huidige geld zullen worden. Virtuele valuta's staan momenteel volop in de belangstelling door hun innovatieve karakter en de vraagtekens die zij zetten bij het huidige financiële systeem. Maar dat maakt ze niet tot een middel dat de basisfuncties van geld vervult.

Virtuele valuta's

Virtuele valuta's zoals bitcoin zijn digitale eenheden die kunnen worden gecreëerd door het oplossen van cryptografische berekeningen door iedereen die over een computer met voldoende rekenkracht beschikt. Dit proces wordt mining genoemd. Van de ruim 200 virtuele valuta's die momenteel lijken te bestaan, is de bitcoin verreweg de meest bekende en meest gebruikte. Het onderliggende systeem zegt de privacy te beschermen van betaler en ontvanger doordat transacties zijn gekoppeld aan een alfanumerieke reeks (het bitcoinadres) en niet aan een individu. Ook stelt het systeem gebruikers in staat om snel en tegen lage transactiekosten wereldwijd betalingen te verrichten zonder een tussenpersoon zoals een bank. Zo kan de bitcoin gevestigde betaalaanbieders stimuleren hun betaaldienstverlening voor valuta-overschrijdende transacties verder te verbeteren op het gebied van doorlooptijden en kosten.

Toch is het onwaarschijnlijk dat virtuele valuta's als de bitcoin het huidige financiële stelsel en het bestaande geld gaan vervangen. Hoewel de media-aandacht wellicht anders doet vermoeden, is het gebruik van deze valuta's nog zeer kleinschalig. Wereldwijd hebben het afgelopen jaar ruwweg 65.000 bitcointransacties per dag plaatsgevonden, waarvan minder dan duizend per dag in Nederland. Ter vergelijking: in Nederland doen we dagelijks ruim 16 miljoen euro-betalingen. Dat relatief lage aantal bitcointransacties is niet zo vreemd gezien de nadelen die er aan kleven. Virtuele valuta's zijn niet goed in staat alle functies van geld te vervullen en marktpartijen in virtuele valutastelsels kennen maar weinig veiligheidswaarborgen. Bovendien lopen gebruikers behoorlijke risico's wanneer zij virtuele valuta's aanschaffen, uitgeven en/of ontvangen.

Ruilmiddel, oppotmiddel, rekeneenheid?

Hoewel virtuele valuta's zijn ontworpen om te functioneren als geld, lijken ze tot nu toe niet echt in staat de drie functies van geld te vervullen: ruilmiddel, oppotmiddel en rekeneenheid. Op dit moment is bitcoin, de meest gebruikte virtuele valuta, beperkt bruikbaar als ruilmiddel,

in mindere mate als oppotmiddel en vrijwel niet als rekeneenheid. Doordat het gebruik van bitcoin in vergelijking met andere betaalmethoden laag scoort op veiligheid en gebruiksgemak en virtuele valuta's nog nauwelijks worden geaccepteerd, kan de bitcoin niet breed worden gebruikt als ruilmiddel. De waarde van bitcoin wordt bepaald op de markt en wordt sterk beïnvloed door speculatie. Zo steeg de koers van zo'n 200 USD per bitcoin in november 2013 tot zo'n 1200 USD begin december dat jaar vanwege groeiende interesse voor bitcoin in China, maar daalde die koers binnen enkele dagen tot zo'n 700 USD in reactie op negatieve uitingen van de Chinese centrale bank ten aanzien van de virtuele valuta. De volatiliteit van de valuta is dusdanig, dat prijzen in Nederland van dag tot dag aanzienlijk zouden variëren als ze uitgedrukt zouden worden in bitcoin. Dit levert risico's voor gebruikers op (men kan gemakkelijk grote hoeveelheden geld verliezen) en het beperkt de geschiktheid van bitcoin als rekeneenheid en als oppotmiddel. Virtuele valuta's als bitcoin vormen daardoor op dit moment geen goed alternatief voor euro's en ander geld.

Veiligheidsissues

Gebeurtenissen als de diefstal van 650.000 bitcoins bij Mt. Gox en de daaropvolgende faillissementsaanvraag van die organisatie laten zien dat virtuele valutasystemen op veiligheidsgebied nog duidelijk tekortschieten. Door de decentrale systeemopzet is er in de wereld van de virtuele valuta's geen enkele centrale partij die de verantwoordelijkheid heeft om marktpartijen aan te spreken wanneer zij zich niet houden aan bijvoorbeeld gebruiksvoorwaarden, veiligheidsvereisten of juridische kaders. Ook bestaat er binnen virtuele valutasystemen geen alternatief voor het – door de overheid gewaarborgde – depositogarantiestelsel, dat consumententegoeden tot EUR 100.000 dekt wanneer er iets misgaat bij de financiële instelling die de tegoeden beheert. Van een vergoedingenbeleid waarbij consumenten schadeloos worden gesteld wanneer zij het slachtoffer zijn van cybercrime, is evenmin sprake binnen virtuele valutasystemen. Tegoeden zijn definitief verloren na diefstal of het verdwijnen van een wallet provider.

Andere gebruikersrisico's

Naast de genoemde volatiliteit en veiligheidsproblemen, kennen virtuele valutasystemen een aantal inherente gebruikersrisico's. Zo is er sprake van ICT-risico's, omdat de betrouwbaarheid van de gebruikte software niet gegarandeerd wordt door middel van certificering. De ondersteunende software voor een virtueel valutasysteem kan dus fouten bevatten waardoor de integriteit van de transacties niet is gewaarborgd. Dit zijn onzekerheden die grootschalig en professioneel gebruik in de weg staan. Ook is het onduidelijk hoe de tarieven zich gaan ontwikkelen. Deze zijn nu nog laag doordat er bij de publicatie van transacties nu nog nieuwe bitcoins worden gegenereerd, maar wanneer rond 2030 het overgrote deel van het maximum aantal bitcoins gecreëerd is (21 miljoen), zullen de kosten voor het verwerken van de transacties terugverdiend moeten worden uit de tarieven. Het is onwaarschijnlijk dat de huidige lage tarieven dan gehandhaafd kunnen worden. En omdat virtuele valuta's buiten de reikwijdte van de Wet op het financieel toezicht (Wft) vallen, houdt DNB vooralsnog geen toezicht op virtuele valuta's of de ondernemingen die hierin handelen. Er is ook geen zekerstelling van gelden, dus geen garantie dat na faillissement tegoeden worden geretourneerd en openstaande betalingen worden uitgevoerd. Niemand controleert of de virtuele valuta-instellingen een degelijke en verantwoorde bedrijfsvoering hebben.

Kortom: virtuele valuta's vervullen maar zeer beperkt de rol van geld, marktpartijen garanderen de veiligheid van hun cliënttegoeden niet, en het systeem kent allerlei risico's voor gebruikers. Het lijkt er op dit moment niet op dat virtuele valuta's als de bitcoin een bruikbaar alternatief zijn voor het huidige geld.